

ЙОЗЕФ НЕСВАДБА СИНЯТА ПЛАНЕТА

Превод от чешки: Невена Захариева, 1984

chitanka.info

— Помня, че не искахте да се наричате Карел — казах му аз. Беше застанал мирно пред мен, изпънал пръсти по шевовете на панталона, както го изисква уставът, с първото отличие върху ревера на парадната униформа. Гледаше ме право в очите. — Спомням си, че в астронавигационната школа веднъж заявихте, че в нашето модерно време ви се струвало смешно да носите името на някакъв отдавнашен светец и затова сте си измислили друго, ново име.

Сетих се какво вълнение предизвика тогава. Измисли си някаква особена дума с два хикса. Всички му се смеехме, но все пак разбрахме, че младежът е прав и че наистина е донякъде анахронизъм да се изпращат всеки ден на Венера момчета с имена от епоха, в която още не е била открита и Америка. И при това този Карел с двата хикса беше първенец на класа. Отличен спортист, блестящ математик, прекрасен певец. Наистина някои го одумваха, че бил прекалено честолюбив, че с тези два хикса искал само да привлече вниманието върху себе си, че желал да покаже колко е прогресивен и да засрами останалите, но на повечето младежи неговото хрумване се харесваше.

— Седнете. Свободно. — Предложих му стол. — Всъщност как свърши всичко тогава? Вече минаха няколко години. Как се наричате сега?

— Аз не съм дошъл при вас заради името. Дойдох да ви съобщя, че напускам „Арс“ — гордо заяви той и остави върху масата парадната си фуражка. На нея имаше три нашивки, така че съвсем не беше новак в космоса.

— „Акцията за разумно сдружаване на хората“ ли? Тя никога не ми е харесвала особено. Как попаднахте там?

— Вие наистина ли не помните посещението ми заради Лидия преди последния старт?

Веднага си спомних. И почти съжалих, че му предложих стол. Точно така, този младеж няколко часа преди старта поиска да сменя биоложката. Не било разумно тя да пътува заедно с нашия кибернетик. Тогава при далечните пътувания екипажът се сформираше по двойки. Знаех, че Лида обича нашия кибернетик, и казах това на лейтенанта с двата хикса.

— Само че тя подхожда за мен. Създадени сме един за друг. Пробите го показаха още в училище. Взаимно се допълваме. Моята

доминанта съответствува на нейната субмисия. Вижте... — и той ми показва някаква дълга крива, която приличаше на електрокардиограма.

— Но не ви обича...

— Обича? Какво означава тази дума? В наше време вече познаваме всички тайни на природата на земята и в космоса, но съдбата на бъдещите поколения, качествата на нашите деца предоставяме винаги на някаква си там любов, която никой не разбира, дори и поетите. Иначе нямаше да пишат с векове на тази тема. Щяха да разрешат този проблем и да се заемат с друга задача. На това трябва да се сложи край. Та нали така наречената любов непрекъснато разваля човечеството? Знаете ли що за човек е кибернетикът? Потенциален престъпник! В училище едва не се провали. Детето, което Лида ще роди от него, не може да се сравнява с детето, което аз бих могъл да имам с нея. Само че тя обича по-лошия, по-безхарактерния, по-некадърния, както всички жени. Те саботират нашата евгенична програма. Някои дори твърдят, че се вълнуват, когато четат за крадци или убийци. Навремето Лида ми призна, че с най-голямо удоволствие би се свързала с пияница. И затова те после спасяват и възпитават мъжете си, вместо да се грижат за децата, които в крайна сметка дори не могат да родят. Тяхното влечение не постига целта си и те едва ли не преповиват възрастните, неспособни нехранимайковци, вместо да заплануват ново поколение. Човечеството се проваля генетически. След няколко поколения няма да различите способния индивид от второстепенните екземпляри. Лекарите спасяват хилавите деца, които после цял живот са в тежест на нашите възпитателно-здравни заведения, за болните се полагат едва ли не повече грижи, отколкото за здравите. Докъде ще стигнем така? Нашата цивилизация подкрепя най-слабите и най-неиздър-, жените ни ги разглеждат, а учрежденията се грижат най-старателно за тях. Това е неестествено. Знаете ли каква ще бъде средната продуктивност след сто и петдесет години? — Той ми показва някакви прогнози. Числа. При това цял се задъхваше. Искеше да чифтосва хората като конете или зайците. Изгоних го. Всъщност той обиди Лида и моя кибернетик. Тези ентузиастичности, които непрекъснато се позовават на разума, понякога ми изглеждат много глупави. Както цялата дейност на „Арс“.

Отново разгледах Карел с двата хикса. От тогавашната ни среща бяха минали години, сигурно е поумнял. Какво ли мисли за бъдещето

на човечеството сега? Той вежливо седеше пред мен, гледаше ме съсредоточено, сякаш още стоеше мирно, и очакваше въпроса ми.

— А защо сте напуснали „Арс“? — Разположих се по-удобно — очаквах да чуя някаква дълга любовна история. Но случаят, който той ми разказа, беше по-необикновен от всички приключения, преживени от мен по време на пътешествията ми из космоса. Просто невероятен.

— Тогава летях — започна Карел с двата хикса — с обикновените патрули от осма лунна база. Пътуванията бяха еднообразни и доста уморителни; траеха по много часове. Затова винаги преди работа си избирах някой особено сложен проблем, някой въпрос от физиката или от математиката, който никой дотогава не беше решил, но всичко беше напразно и излишно, понеже в крайна сметка винаги мислех за Лида и защо тя ме пренебрегна. Не можех да го разбера. Та нали беше посещавала същото училище като мен, същите класове и винаги се бе държала така разумно! И изведнъж да си избере този застаряващ некадърен авантюрист от вашата ракета! Не можах да проумея това чак до миналогодишния септември.

Върнах се както обикновено, кацнах на определеното място, слязох на първата палуба, почаках механиците да ми приближат стълбичката и се канех да мина към асансьорите. Тогава летях на една от старите „игли“, от които се слиза по къси стълбички, намерени от нас „трапец“. Само няколко метра е, но все пак доста високо от стартовата площадка. Механиците твърдяха, че съм слязал както винаги, били ме видели съвсем точно в рефлексорите си, направил съм няколко крачки и изведнъж съм изчезнал. Естествено, отначало те помислили, че съм паднал; случвало се някои пилоти да не си признаят колко са уморени, а после да припаднат в най-неочаквания момент. Веднага осветили стартовата площадка и повикали бърза помощ. Търсили ме на земята заедно със здравните работници, обявили тревога, но мен никъде не нямало, никой не можел да ме намери. Цялото търсене траяло към пет минути, когато изведнъж главният механик извикал и посочил нагоре към „трапеца“, към който, разбира се, вече никой не гледал. Аз съм стоял на последното стъпало, точно на същото място, от което съм бил изчезнал, и спокойно съм влязъл в кабината на асансьора. После ме преглеждаха и разпитваха, но нищо не им казах. Искях първо да се посъветвам с вас.

Защото за мен тези пет минути траяха много по-дълго. И ето какво се случи през това време:

Както винаги свалих тежкия си защитен костюм на борда на ракетата, стъпих на „трапеца“ — аз никога не страдам от виене на свят, пък и не бях особено уморен, — извървях няколкото крачки до асансьора, затворих след себе си вратата на кабината, натиснах копчето, но вместо обикновеното бучене дочух някакъв особен звук, всичко около мен угасна, дори и контролната лампичка в асансьора. Изведнъж потънах в дълбок мрак, понечих да почукам на стената на кабината, извиках за помощ, но не напипах нищо, сякаш асансьорът внезапно бе изчезнал. Направих няколко крачки; усетих под краката си мека почва, спънах се в нещо и паднах във вода. Беше поток, който ме повлече. Поисках да се върна обратно на брега, защото съм добър плувец, но не успях. Чух плясък вдясно, сякаш някой друг тъкмо бе скочил във водата, разпознах в мрака високите стволоче на преслиците край реката, която ме отнасяше. Над мен с голям шум се вдигна във въздуха ято папагали, които май бях събудил от нощния сън, дочух пликане отляво, след него второ — това бяха алигатори, вече виждах първия точно под себе си, надигнах се от водата и тъкмо навреме се покатерих на най-близкия клон. Чух как изтракаха челюстите му зад мене. Клонът пращеше, беше изгнил, улових се за някаква лиана, потреперих от студ, изпълях към най-близкия ствол, където най-сетне се сгуших на един по-здрав клон и учудено загледах заобикалящите ме алигатори, хипопотами, фламинга и странната река в джунглата, която обаче изобщо не можеше да бъде в джунглата, а на моята осма лунна база, където всъщност бях кацнал благополучно, рапортувах и бях очакван от механиците. Не можех да проумея всичко това. Няколко часа си проправях път сред гъсталаците. От джобното си ножче направих копие, станах Робинзон. Привечер намерих дупка на млади гризачи. Помислих, че са зайци, и се заех да преследвам един от тях, но те, разбира се, можеха да бъдат и плъхове. Бях гладен. Убих малкото животно с един удар. Но при това ножът ми се счупи. Вече бях беззащитен. Едва излязох на една горска полянка, и нещо се стовари върху мен, усетих силна болка в дясната ръка, понечих да се обърна, но бях притиснат към земята, точно над себе си видях зиналата муцуна на хищник, отпуснах се и изгубих съзнание.

Събудих се в някакво голямо болнично помещение. Мислех, че е болница, защото всичко там беше светло-синьо. От този миг синият цвят вече не ме напусна. Всичко беше в сини нюанси, сякаш на синьобял филм. Встрани от леглото ми седяха две фигури. Малко се уплаших. И те бяха сини. Явно брат и сестра, толкова си приличаха. Към тридесетгодишни красиви хора. Седяха и ме наблюдаваха. Жената плясна с ръце:

— Жив е. Събуди се. Благодаря, благодаря ти... — и погледна брат си, като че ли беше лекар, който току-що бе спасил любимия й. Но той дори не се усмихна, стана и ми каза сериозно.

— Искрено ви приветствувам в нашия дом.

Обърна се и излезе. Едва сега забелязах, че нито той, нито тя си бяха отворили устата. И все пак чувах думите им съвсем ясно, по-ясно, отколкото ако ми ги шепнеха на ухото. Седнах. Не усещах никаква болка, нито глад; беше ми добре.

— Къде съм?

Вместо отговор тя започна да танцува около мене. Мислено чух, че съм бил в техния дом, и виждах само високата, усмихваща се синя красавица в странна носия, която напомняше Крит. Бил съм просто великолепен, когато съм бягал от крокодилите, убил съм плъха и почти съм победил тигъра... Потреперих. На пода в това странно помещение беше просната кожата на моя хищник, вече изсушена и обработена. Муцуната все още беше широко отворена.

Не се осмелявах да стана. Тя ме улови за ръката и сама ме изведе навън. Видях голяма звездна карта. Но напразно се мъчех да се ориентирам.

— Лира? Касиопея? Сириус? — питах я аз, ала тя ме наблюдаваше с весела усмивка, като че ли бях дете или любимото й куче. Струваше ми се, че живее в огромен хангар... Тя отново се засмя. Сякаш това беше някаква шега. Мила шега. Бил съм такъв чудесен, безогледен и съм мислел само за себе си.

— Харесваш ми, какъвто си гладен, волеви и толкова жизнен... — каза тя. Като че ли брат й не бе жизнен. Стана сериозна.

— Той е много по-съвършен от теб — заяви тя. — Много по-разумен...

Това ме обиди. Попитах я какво прави този неин съвършен брат. Тя посочи над нас. Брат й беше седнал горе, на покрива на техния син

хангар, в едно такова прозрачно гнездо, като квачка върху яйца и се визираше пред себе си. Не разбирах как се е озовал там, но не ми изглеждаше никак съвършен.

— Ти не би разбрал това — каза ми тя със затворена уста. — Няма да го разбереш, ти приличаш повече на този тигър, отколкото на него... — И почна да ми глади косата; може би смяташе, че и тя е на ивици. Отблъснах я.

— Аз съм човек, ясно ли ти е? Покорявам космоса. Мисля и разсъждавам, нямам нищо общо с животните...

Тя ме целуна, прегърна ме и ме поведе към някаква пейка до стената. Шепнеше ми, че ме обича, че ѝ харесвам, че иска да ме притежава... И сама започна да се съблича. Дълго не бях любил жена и тя ме възбуждаше. Но брат ѝ седеше точно над нас. Сигурно ни виждаше. Казах ѝ това.

— Той не ми е брат. Мъж ми е.

Отдръпнах се от нея. И мъжът ѝ над нас стана. Вече не мислех как могат да си приличат толкова, а се втурнах срещу стената, която се разтвори пред мен. Изтичах на някаква улица, но се озовах право в прегръдките на мъжа ѝ, който, изглежда, ме чакаше тук. Обърнах се и тичах около сто метра покрай огромната им къща. На ъгъла отново го срещнах, свих по друга улица, ала насреща ми изскочиха трима, а на следващата улица го забелязах с нея и едва на някакво площадче разбрах, че това не са преследвачи, а жителите на града — всичките тъмносини, прекрасни, тридесетгодишни и подобни на критяни, всичките напълно еднакви. Бяха насядали на някакъв стадион и тихо се визираха в един огромен стъклен куб. В този аквариум се намираше нашата земна джунгла и някакъв нещастен астронавт тъкмо се бореше с тигър. Но не бях аз, а един негър, и както изглежда, той имаше повече сили и опит в борбата с подобни чудовища. Забелязах, че около мен са насядали предимно жени, всички еднакви и всички еднакво възбудени, защото крещяха и си хапеха пръстите като в древния Рим при борбите на гладиаторите. Това ме обиди. Ама че аристократи! Какво си въобразяват? Какво съвършенство има в това, да седиш на купола на къщата и да гледаш пред себе си като някой факир? И какво целят, като отвличат нашите момчета за гладиаторските си игри? Негърът пред мен тъкмо се предаде. Видях как тигърът разкъсва вътрешностите му и как някаква жена се втурва към стените на куба.

— Това е позор! — извиках аз. — Би трябвало да се срамувате! Вие сте животни! — и се нахвърлих върху най-близкия тъмносин мъж. Искан да го набия. Но си разбих юмука в брадата му. Самият той не се и помръдна. Каза ми да не се страхувам. Този път беше моят спасител, съпругът. Улови ме за ръката и в миг ме пренесе в купола на дома си. Явно не ревнуваше. Започна разговор.

— И на мене са ми противни тези борби в джунглата — каза той. — Занимавам се със съвсем други неща. — И посочи наоколо. Кабинетът му беше по-син от каквото и да било в този град. А в стените блестяха големи кристали; имаше и множество най-различни спектри, които странно се допълваха. Като на абстрактна картина или като цветните стъкълца на детска игра. — Аз работя над центрометралната хармония на спектрите — добави с превъзходство той и се усмихна, защото знаеше, че не го разбирам. — Един от моите прадеди е забелязал зависимостта между познанието и красотата. Ние продължаваме да проучваме този проблем. Доколко красотата е правдива и правдата красива и как може да се съди от едното за другото... Това ми беше вече по-ясно. — Цели поколения от моя род работят върху проблема за центрометрията. Това е най-висша умствена дейност. Вече столетия наред размножаваме само ония, които имат съответния талант...

— Затова сте толкова съвършени — прекъснах го аз. Достигнали са това равнище с помощта на евгениката. Плануват потомството си! Изведнъж взех страната на тази синя раса, всъщност планета, която беше осъществила идеите на „Арс“

— Жена ми знае за спектрите много повече от мен — продължи той. — Нашите съпруги притежават необикновената способност...

— Но защо тогава им е необходим тигърът? Защо избират нас? — не го разбирах аз. — За какво сте уредили тази наша джунгла на чудесния си площад?

Той ме погледна тъжно:

— Защото не ни обичат. Ние не ги възбуждаме, вече не зачеват деца от нас. А проблемите на нашата цивилизация все още не са решени. Ние измираме преждевременно. Трябва да ни спасите. — Той почти ме молеше. Под нас на тигровата кожа лежеше жена му. В стаята до нея влизаше със спасителката си излекувания черен астронавт. Аз се ужасих:

— Нима не разбирате, че така наречената любов забавя развитието на животинските видове? Защото жените имат склонността да си избират непълноценни мъже. Всъщност какво представлявам аз в сравнение с вас? По-долу съм от кибернетик, по-долу от маймуна. — Изпитвах ужасно чувство, спомних си нашия спор заради Лида. Най-сетне разбрах всичко. Харесваме им се и ги възбуждаме, защото още можем да се бием в джунглата, и те са като Лида, презират абсолютните учени. Но защо? Ами че нали с това развалят собствената си раса? — Не бива да допускате това — казах му аз. — Не бива да капитулирате пред страстите...

Той ме улови за ръката:

— Вие сте единствената ни надежда! — Целият трепереше и тъжно наблюдаваше своите спектри. Беше готов да падне на колене. — Моят род не бива да измре. Трябва да ни спасите. Моля ви... Вече дълго време ви наблюдавам в космоса. Та вие непрекъснато мислите за половите проблеми, размножаването и съжителството. Затова ви избрахме. Бъдете така добър...

— И бяхте ли? — попитах аз лейтенанта с двата хикса, който все повече се изчервяваше и се срамуваше като малко момче. — Бяхте ли така добър?

— Какво ми оставаше? Вярно, че непрекъснато мислех за Лида. Но реших да накажа жена му, да я убедя колко се лъже. Искях да им докажа чрез себе си колко са нищожни хората, как не можем и да се сравняваме с тяхното светлосиньо общество. Започнах да се държа като уличник. Но колко усилия ми струваше това! Грижливо обмислях всеки ход, крещях на жена му, измъчвах я, бях капризен, непрекъснато исках нови ястия, сменях костюмите и по цели дни пиянствувах. После започнах и да я бия. Искях да я накарам веднъж завинаги да се откаже от тези отвлечения. Но нямате представа колко ѝ харесваше всичко това. Забавляваше се като в театър. И продължаваше да ме обича, въпреки че изхвърлих книгите ѝ. Накрая вече не знаех какво да правя, станах толкова противен на себе си, че едва се понасях, но синята жена беше във възторг. Реших да ѝ дам да се разбере. На нея и на всички жени от Синята планета. Отказах да се срещам с нея другаде, освен в кабинета на мъжа ѝ, в гнездото под стряхата. И когато ме отведе там — мъжа си, разбира се, изгони най-деликатно, — изпочупих всичките им апарати, всичките епруветки, материали, спектри и кристали, с които

се занимаваше целият този род, който вече толкова дни спасявах всяка нощ. Запокитих ги на пода и се чувствувах като по време на бунт. Като подценяван ратай, който спасява рода на своя аристократ, като унизен слуга, който си урежда сметките с господарката. Изпочупих цялата им лаборатория. А знаете ли колко трудно се принудих да го направя? Цял живот съм ценял сложните апарати. По-скоро бих ги изучавал, отколкото да ги чупя. Цял живот съм бил въздържател, а тук се напивах всеки ден. Никога никому не съм откраднал нещо, а тук джобовете ми бяха пълни с техни механизми. От дете не съм обидил никого, а тук ругаех като в пристанищна кръчма. Но моето лекарство като че ли подействува. Въпреки че тази нощ тя се люби с мен още по-страстно, на сутринта дотича деликатното ѝ мъжле. Отведе ме на някаква веранда.

— Трябва да си вървите — каза той.

— Аз ви предупредих. Не ме упреквайте за нищо. Казах ви, че съм много по-лош от вас. Държах се съвсем по човешки. При нас все още не правим подбор на поколенията. Може би дядо ми е бил нашественик...

— Вие сте много мил — отвърна той. — Наблюдаваме ви с голям интерес...

— Наблюдавате ли ме? Как можете да ме наблюдавате?

Имали уредби за далечно наблюдение. Може би са наблюдавали също, че им съсипвам лабораторията? И всичко, което последва...

— Разбира се. Имате огромен успех. Всички жени в нашия град се влюбиха във вас. — И той ми посочи долу. Бяха надошли на тълпи. Отзад, при изкуствената джунгла, седяха само няколко. Бях станал техен герой. Техен Аполон. И ми се струва, че яко бях осакатил онази жена, и до днес нямаше да ме пуснат да си отида и щяха да започнат срещу мъжете си нова девича война^[1]. Така че моят опит не успя. Не го отучих от тези забавления, не им направих противни нашите мъже. Но спасих себе си. Това беше успех. Трябваше да ме изпратят да си вървя, за да не се сбият жените им за мен. Моят черен колега още не се е върнал. Сигурно е много учтив и не им се харесва толкова. Както ми казаха, върнал съм се на „трапеца“ след няколко минути и още на следващия ден напуснах „Арс“. Все пак любовта е твърде сложно понятие. Май не може да се премахне. Не е възможно да планираме така лесно бъдещите поколения, както си го представят съвременните

евгеници. Разбрах, че това е проблем, който измъчва не само влюбените, но всекиго от нас. Та нали изкуството не се занимава почти с нищо друго, нали на отношенията между мъжа и жената посвещаваме по-голямата част от живота си? Добре, че при нас половете са само два. Колко ли е сложен животът на различните многополови планети. Престанах да вярвам на „Арс“, вече не съм предишният лейтенант с двата хикса. Може би трябва да си сменя името. Не знам. И досега не преставам да мисля за Синята планета. И дойдох да се посъветвам с вас. Какво да правя?

— Можете да посетите Лида — казах му аз. — Преди няколко седмици се раздели със своя кибернетик. Но този път не се преструвайте. Разделила се с него, понеже я ударил. Всички жени не са еднакви и може би Лида все пак се нуждае от лейтенанта с двата хикса, това чудесно момче. Защото любовта също има начало и край. И в това отношение е сложна. Както целия живот. И понякога е по-странна от всички космически истории.

[1] Авторът има предвид чешкото предание за девичата война. На български то е включено в „Старинни чешки предания“ от А. Ирасек, изд „Народна култура“, 1978 г. Б. пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.